

Kakas Zoltán

ÖTVENÉVES KINCSKERESŐ¹

[Körlevél, 2022. május 28.]

Szerény megemlékezést tartanánk egy maksai barátunkkal, valamikor július elején – másodikán, szombaton, esetleg harmadikán, vasárnap.

Az apropót egy 1972. július 1–4. közötti almásréti (Felsőlemhény) táborozás adta, amely legnagyobb szörnyűlködésemre ötven éve történt.

Ezen a táborozáson ismerkedtünk meg az almásréti Reketes Erzsi nénivel, aki az Almás vára helytörténeti mondáját mesélte el, és egy, az istállójában még az 1800-as évek végétől őrzött lókoponyával ajándékozott meg.

A gonoszúzó koponya szükségtelemmé vált, ugyanis egyetlen kecske lakta az istállót, és annak meg olyan csúnya kinézete volt, hogy első ránézésre az ördög jutott eszünkbe.

Nosztalgizánánk, és ti is megismerkednétek a múlt egy odalett darabkájával.

Csak kiskocsival érdemes az utat tervezni! Ki-ki ahogy tudja.²

Emlékeznénk Erzsi nénire, de a Jézus lábnyomos kő megmentőjére, Horváth Lacira is, valamint az itt tartott Baós táborokra, előadókra, a táborok részveőire.

Nosza, tessék tervezni, inkább július 2-re.

A részletekre még visszatérnénk.

Olybá tűnik, hogy meghívót küldtem? Valami afféle, de azért ne tesszen nagyon komolyan venni. :)

Üdvözlettel Z.

*

Nos, folytatnám a levelet 2022. június 25-én.

Egy páran (nagyon kevesen) fogékonyak a kirándulásra. Vannak, akik szívesen jönnek, de vagy világnagy dolgaik torlódtak össze, vagy olyan messze élnek Felső-Háromszéktől, Lemhénytől, hogy arra a 3–4 órás programra nem engedhetik meg maguknak a nagy utat.

Tudjuk, hogy ez mindig így esik meg, valamenynyünkkel. Minden kihívásnak nem tudunk eleget tenni.

Én mégis arra biztatlak, hogy ez a különleges táj megéri egy-két megoldásra váró dolgunkat elodázní, útra kelni és, ha van mivel, július másodikán, szombaton de. 11 óra tájt Felsőlemhény, Almásrét utolsó házainál találkozni velünk. (Ez kb. Jakabos Csaba mérnök úr nyaralója, illetve a néhai Horváth László barátunk lakása!)

Egy tájbemutató következne, az almási vár alatti forrástól vízmentire minden látható és már nem látható dologról ejtenénk egy pár szót. A régi almásrétiokról, az itt tartott Baós táborokról, a várról, különleges népszokásokról (farsangi Bagolytemetés, Betlehemes játék, stb.).

Ha minden terveink szerint történik, itteni programunk végén felkocsikáznánk a Kárpátok főgerincéig, ahol már a Moldvai Tatros irányába tartanak a vizek, és ha szerencsénk van, rálátunk a Posz-kár-tetőre,³ a Nagy-Sándorra és a két Nemerére. Itt halad el a Kárpát-gerinc vörös sávval jelzett túraútja, és kétlem, hogy a mi jelzéseink után valaki is festeggett volna új jelzéseket a gerincút Kovászna megyei szakaszán. Bár ne lenne igazam.

Mindezek után hazaindulnánk, azaz, akit érdekel, eljönne velünk Gelencére, a felszegi kicsi templom freskóit megcsodálni.

Ennyit írhatok a mai napon!

Üdvözlettel: Z.

*

[„A Lemhényhez tartozó Velencét elhagyjuk, s Almásrétjére érünk. A *Víz* – ahogyan a nép a Lemhény-patakát nevezi – nyugati oldalán meredek hegycsúcsok sorakoznak. A legmeredekebbik neve *Várerőse*. Ma *Hegyes* néven emlegetik. ...A hegyesi autóbussmegállótól piros háromszög turistajelzés

¹ Aki nem ismeri Kakas Zoltánt, szégyellje magát! A személyes varázst nem pótolhatja semmi, de a csatolt irodalom lehetőséget ad némi penitenciára. Kedves Zoli: *Az ég harmatja szívedet újítsa!* A szerk. (Lassúág napján, 2022.)

² Nos, néhányan célba is jutottunk, pedig még a nagy országos utat is felszedték a tiszteletünkre Kézdivásárhely után. Az egy

szem régi Baós, okosan, a kerékpárt választotta, más a Lemhényben elveszített jel okán kalandozott, de a Jóisten láthatóan támogatta. (A szerk.)

³ Az egyik különítmény ki is jutott a tetőre. És még az eső is elállt! (A szerk.)

vezet a várhoz a *Várarka* mentén fel a *Váruttyára*. Orbán Balázs is leírta a várat, első alaprajzát is ő adja. ... »A néprege óriások által építteti e várat, s roppant kincset hisz ott elrejtve, azért e hit nyomán egész társulatok alakultak, melyek éveken át ásták-fúrták a hegyet.« ... Almás várával kapcsolatosan több mint félszáz hiedelem- és kincsmondát gyűjtöttek össze az elmúlt évtizedben ... A csomortáni László István (47 éves) Veress Istvántól hallotta, hogy a vár alatti pincékben 32 mázsa arany van, és hatalmas cserefa asztalon 3 kg gyémánt. Annak erős fénye világítja meg a pincéket. ... A vidéken jósasszonyként ismert Rózáné pedig sokszor mesélte, hogy a belső várpince bejáratánál »tiloló« volt felszerelve, mely nyakát szegte a kincs után sóvárgóknak. A 88 éves lemhényi Lázár András bácsi a legutolsó almásvári kincskeresőt még ismerte. Pányi, Veress Pista és Reketes Erzsí neve még ma is ismeretes a környékbeli falvakban.⁴]

[Az 1972. július 2-án begyűjtött kincskereső-történet tíz évvel később is felolvasásra került, 1982. május 22-én. A piros háromszög jelzés festésekor, a Kisgyörgy Zoltánnal közösen szervezett egynapos túra alkalmával, Almás vára romjainál sok almási gyerek is élvezhette. (1. ábra.)]

*

„A lábnyomos kő eredeti helyén, az Almás vára alatt egy bővizű forrás volt a patak bal partján, nem messze a kőtől, kissé fennebb. Az erdőjárók, földfele vagy lefele menők, ha megálltak a forrásból inni, nem mulasztották el megnézni a lábnyomos követ, és figyelmeztetni főleg a gyerekeket, hogy »Krisztus urunk mikor a Földön járt, itt haladt el az útja, az ő lába nyoma, valamint a szamarának a nyoma maradt meg a kövön.«⁵

[Ezúttal, 2022. július 2-án a sokat költöztetett kő, a *Krisztus lába nyoma* (2. ábra) negyedik helye mellett, a Vízen átvezető palló közelében élvezhettük az izes történetet:]

A pince közepibe – nécegyü pince – a négy sarkába négy üstempéj vót. Mind ezek a gerendák, köből. (A sarogba teszük, hogy ne omójjon bé.) A falak simák vótak. Mü vótunk akkor tizenennyócan. Két hete vót, hogy ástuk a várat, s akkor mekkaptunk egy likat, hogy bé vót falazva. Mikor mekkaptuk, a kő béomlott, béjutott a pincébe, s akkor aszonták az emberek, hogy én jöjjelek haza, vigyek fel vidret, két szál gyertyát, hogy mennyenek bé a pincébe.

No mikor én felvittem a gyertyát, vidret, zsákot – az aranyának – addig a lik tetejire csigát csináltak, hogy

eressenek le rajta valakit. Mikor én oda (kerültem) értem, a tizenennyócból nem került senki, hogy lemenyen. Na jól van, haggyák el, én fejrénep vagyok, s én lemenyek. A hordókötelet felszerelték a csigára a viderrel, s akkor én beléálltam a viderbe, a gyertyát meggyújtottam, s odafogtam a kötélhez. Montam, hogy ha valamit kiájtok, huzzanak vissza. Leereszkedtem. Nem láttam semmit, csak ojan hideg vót odabé, mintha jég lett vóna. Na most mán én lementem legvégig. Mikor béereszkedtem, nézek széjjel, nem látok semmit suhult.

Mikor mennyek a sarok felé, hát két szarvas szaru fel vót állítva a sarokba keletnek, essze. A másik sarokba egy nagy rakás cserép, tál, csupor, fazék – mind sárga cserép. Ojan cifra dolgok, hogy a maji világba ojan nincs.

Menyek tovább. A másik sarokba vót akkora nagy forgócsontok, nagy lábcsonatok – ki tuggya, milyen csont lehetett, met akkorjába óriások vótak, azok lehettek. Na, a nyugatról való felibe vót egy kájha a fal oldalába. A fiút a fal oldalán ment ki valahól, met kürtő nem vót. Még mentem tovább. Megint megkapok egy ojan, mind egy ajtó. A másik oldalán neki vót téve egy kő. Én kíváncsi vótam, met három pincét ír az írás. Egyikből a másikba kell menni. Kíváncsi vótam, hogy kéne azt kibontani. Kesztem kijábálni, hogy valamejék férfi jöj-jön le, met aszt írta az írás, hogy három kád arany kell legyen. Vártam, hogy jöj-jön le valaki. Hát vót egy sánta fejrénep testvérem, s hát aszt eresztik le. Odale vagyunk két fejrénep – tizenennyolc férfi közül, s mind fiatal emberek. Na – mondom a testvéremnek – gyere fogd meg a gyertyát, boncsuk ki az ajtót. Most jó a java! Hoztak le csákányt, s akkor a testvéremet odaállítottam, hogy nézze a gyertyával, hogy a kő mozdul-e? Ő mikor fokta a gyertyát, elszédült, hanyotán esett, s eleget pofosztam, hogy ébreggyen fel, elhúsztam a likhoz, ahol béeresztették, s ott osztán addig pofosztam, rásztam, mig felébert. Akkor montam, hogy na, ájj belé a viderbe, s mennyi kifelé. Na mikor ő kiment, s meglátták a férfiak, hogy mijen csuf színbe van, elkesztek töbdösni, hogy itt síjegygyen el, met oda többet senki bé nem menyen. Akkor a testvérem kezdett kijábálni, hogy onnat huzzanak fel, met ha mekhalok, senki utánam bé nem menyen.

A pince közepibe vót egy ijen nagy sárga homokhalom. Annak neki vót döjtve egy ijen lapos kő. Aszt felfordítottam. Alatta vót két özikeszarv, de mán hammué vótak válva. S akkor, mikor én aszt a követ felfordítottam, a kő sorka kiütött egy akkora követ, mind egy husz bános (régi husz bános).

A rablók aszt írták az írásba, hogy ők azzal világítottak – met az úgy csillámlott.

⁴ KISGYÖRGY Zoltán 1979. A hiedelemadatokat Kakas Zoltánra hivatkozva. Orbán a következőt fűzte még hozzá az idézett helyen: „Egyik kincskutató mondá nekem, hogy ásás közben egy sziklaüreghben másfél öl magasságú roppant embertestekre

akadtak, melyek az érintésnél összeomlottak.” (ORBÁN Balázs 1869, 120.) (A szerk.)

⁵ KAKAS Zoltán 2000, *Krisztus lábanyoma* (Felsőlemlény). (A szerk.)

A zsebembe tettem, felvittem s mutogattam egyiknek es, a másiknak es, no de senki nem üsmerte, hogy miféle. Vót egy erdőpásztor (... András), s hazavitte a feleségének, hogy nézze meg, mi az. Elvitte Brassóba, s bévátotta. Házat épített, s büszke lovakot, sárga koscsit s mindent! Meggazdagodott belőlle.

No de én es montam, hogy métt nem adott nekem belőlle? Felfogtam a kezemet, s úgy átkoztam meg, hogy az Isten ojan csudát tegyen rajta, hogy a falu csudájára járjon. Osztán a falu népe eccer rejament, s úgy elverték, hogy beléhót.

Na így kaptuk meg az aranyat.

Ezek látták a gyulását es, hogy mikor égett. Több-ször gyult ki a pincébe, met nagy ereje van. Mikor oda-futtak, hogy miféle ég, addigra kialutt.

Vót egy erdőpásztor. Münköt béjelentett, hogy kinc-sésztiünk. A pappal jöttek egy mérnök Bukurestből, hogy mennek fel, s mutassam meg a várat. Sok nép kigyúlt. A mérnök ojan mágneses gépet hozott, ojan vót, mind egy vider, s belől teli vót matériával.

A gép földelit felnyitották, s ahol a föld alatt valami kincs van, amijen méjségbe van, az a gép megmongya, hogy mi van ott, sok van-e, kicsi van-e?

Akkor eccer odaértek, ahol a föld alatt van a kincs. Megálltak, s keszték mondani rományul, hogy itt sok kincs van, de nagy teher van rajta, s ha katonaságot hoznak, akkor két hétig megéri ázni.

Kérdeztük, hogy mikor jönnek ki. Két hét múlva, egy hónap múlva, de osztán sohasem jöttek ki.

A várnak ojan vastag fala vót, mind az asztal. Küj-jel vót egy hid. Aszt az ösvenyt Kakasösvennek híjják. Ott egy nagy kő van, mind egy kemence, s az alatt egy forrás.

Vót hagyománylevele. Kurucz Nagy István király hagyott egy könyvet rólla. A várat Kurucz Nagy István építtette, s a Kakasösvény vezetett fel a várba. A Kakasösvény felőlli pincéből egy juk vót a romok között. Ebből a jukból ojan erő jött fel, hogy három ember el-bódult tőlle. Egyikük Kádár Antal vót. Három napig aluttak. Kádár Antalnak hól lett a fejire. A másiknak fél feje leperzselődött, a harmadiknak a bajusza perzselődött le.

Vót egy írás. Almásba maratt Kádár Antalnál, de ő mekhalt. Elmondom én aszt es, hogy mit ír; aszt írja: én vagyok Kurucz Nagy István kiráj. Vezér kiráj. A rablók kirája. Itt van három pince. Egyikből a másikba lehet jární. A pincének az ajtaja szembe van a Kakasösven-nel. Irja, hogy aszt keressék meg, met a pince küj-jelről bé van csinálva, s akkor neki a felesége benn van a kincs mellett. Met ők vótak szásztizzenötön, s fogdosták el őket. Ugy elfogdosták, hogy utoján heten marattak. Akkor ő es kiment a pincéből, s kereste, hogy hól a többiek,

s őt es elfokták. Elvitték a börtönbe. A kiráj az írást egy almási embernek atta oda, na de az az ember nem merte senkinek se mondani. Későre monta meg. Osztán a faluból kicsődültek, esze-vissza turták a várat, hogy ojan vót, mind a disznótúrás, addig keresték.

Három pince van. Az első pince tüktököt nem érdekel. Láncsák vannak benne, nyilak, aki tüktököt nem érdekel. A második pince keletvel szembe van. Aszt mongya, hogy van egy ojan háromszegü kőszál, s annak az ódalába van egy furt pince. Abba van egy fél kád ezüstpénz s egy kád rézpénz – negyedkilós füles tallérok.

En eszt meg akartam keresni. Amikor arra a kő-szátra elierem, a kőszál ódalán vót egy nagy lapos kő. Akkor kégyó vót rajta. En alig tuttam visszaoklani, hogy a kígyó ne vegye észre. De osztán senki se mene arra többet.

Örizet alá vették. Egy erdőpásztor vót – Tamás Jó-zsef – s aszt odatették pásztornak. Attól nem szabad senkinek többet kéncsészni.

Emlékszem, mikor a pincébe vótam, a mások fenn kijábalak, hogy kügyem fel, mi van odale. A viderbe tettem csuprot, tálat, az egyik szarvasszarvat, egy for-gócsontot, s felküttem. Azok töbdösték, hát ez a kincs? Ezétt dolgoztunk ennyit?

Több harminc évinél, hogy ez történt, harmincöt, negyven éve. Rég vót.

Hallgattam, mikor olvasták az írást, kihoszták a várhoz. Egy ekkora könyv vót, mint a tenerem. Kéz-írás vót benne.

(Reketes Erzsébet, 84 éves földműves, Almásrét)⁶

*

[A történet gyökereinek nyomára egy helybeli, a sepsiszentgyörgyi napilapnak – a mai Háromszék előzményének, az akkori Megyei Tükörnek – írt levél vezet:]

Tisztelt Szerkesztőség

Szeretnék valamit meg emliteti magiknak, hogy So-kat olvastam a Tükörújság hasábjait Sok régi dolgokro régi tudományos emberekről régi történetekről én kísérel-gezem mindenfajta tudományos okos emberekről olvas-tam De még arol a hires tudományos Kúrúc Nagy Ist-vánról nem emlitetek semi aki az 1735 körüli években ő mint kúrúc hadvezér volt én csak enyit tudok de ezelöt 35 évvel olvastam a vég rendezését hogy ő amikor ha-lálós ágyába volt é mán túta hogy már vége mindenek akkor végre elmondot mindent aki ötet gondozta írásba hagyta hátra hogy ez Búdapéten a kórházba történt ez a vég hagyomán a kórházba volt akkor egy Kóvács László nevü közkatona amikor ez meg megtörtént és ezt az írást meg szerezte és elhozta Kézdivásárhelyre akkor önét elke-

⁶ Kakas Zoltán gyűjtése, 1972. július 2.

rül Kézdi Almás egy helyrő az írás így kezdi én Kúriú Nagy Istán mint rablovezér voltam kezdetkor voltunk 52ten azután az üdö telt maratúnk 32ten azután azután telt müt az id és maratúk csak 3man akor én elbetegesen elkerültem a korház Budapestre és mos gyégének érem magam és én írásban hátra hagyom amiért engem gondozta ho kapják meg a jutalmá ezek után én Kúriú Nagy István átköt kérek magamra hogy az ú Isten a földből is vesen ki hogy ha igazat nem mondok Isten engen úgy segéjen meny el Erdélybe a Benei hegyekbe a Kelemen nevü hegyekben a keleti feliben van egy pince amelyn az ajtaján a bejáratnál van egy nagy vere kö aztot el kel hengeríteni és alata van egy lapos kö aztöt e kel ven és ot a bejáratnál figyeld meg jól az ajtó felet a kulcs egy juban azt kizárod és és ne lépjél azonal hanem végy a kezedb egy dorongot és az ajtot beütöd őt van 12 kád arany és 12 két kád ezüst amit kútyák őriznek de me fél tőlük mert azok mind csinálmányo az ajt mozgásától mind meked szöknének, de ezek csak rúgoka vadnak felszerelve

a második pincébe a falal egy szint van az ajtó és őt is a kulcs az ajtó felet van egy jukban kiveszed és kizárod de ne lepjél egyelőre be mert ot i búzogányok vannak és lesújnak rád hanem vész a kezekben egy dorogot és aza beütöd az ajtot és úgy mész be”

Irtam Kelemen László almási, 146. házs⁷

*

[Ez bizony ugyancsak kincskeresés. Ezúttal nem is hiábavaló:]

„A kincskereső históriák legfantasztikusabbját Hetében⁸ hallottam, Barát József gazdától. Kétségbe is vonom, hogy a néptől származik. Horvát József földbirtokos maga is látta azt a régi írást, amelyről a gazda betanulta a történetet. Így:

Keresd a benei⁹ hegyek közt Kelemen hegyét vagy Pilis hegyét, Pilis várának romjaival. Napkeleti oldalán találsz egy nagy követ: úgy gondolod, terméskő. Meglátod arról is, hogy a komló be szokta futni. Hengerítsd el a követ. Alatta kút, ez alatt, he megásod: forrásvizet találsz. Ahol a víz kibuggyan, azon a lyukon bújj be. Bár a hátadat megdörzsöli a kő, de avval ne gondolj. Mikor bebújtál, már felállhatsz. Előtted egy ajtó. Bár nem gondolod, hogy ajtó, falnak gondolod. De jól megnézd. Veres cementtel van kimeszelve. Keresd rajta a kőcslyukat. A kőcs az ajtó fölibe egy lyukba van bedugva. Nyisd ki, de be ne lépj. Doronggal taszítsd be az ajtót, mert felül az ajtón láncos golyó függ, s leüt, ha belépsz. Ha belépsz, találd tizenkét király tárházát tizenkét kádba. Mindegyik kád fenekén egy urna. Az urnán egy veres kutya, mely, ha hozzámész, rádvisorít. De ne félj semmit, mert veres márványból van csinálva.

Ha ezt nem hiszed, akkor az Úr engem örök sejtéségre vessen.

Itt egy ima következett, melyet József gazda már nem tanult meg. Az írás állítólag a beregszászi börtönből származott.

Barát József próbálta is egyszer a kincset megkeresni. Talált is Pilis nevű hegyet, Kelemen-hegyét is, csak az volt a hiba, hogy kettőt talált. Másodízben az Ókelemen-hegyet kutatta át. Megtanálta a terméskövet, elhengerítette. Alatta vót a kút, megássta. Megtanálta benn a veres falat is, de bizony azon sem kőcslyuk, sem nyílás nem vót. Abba is hagyta a kutatást. Később a megszállás miatt¹⁰ nem tudta folytatni a keresést. Évekig nem is gondolt rá. De egyszer-egyszer, ha rágondol: nagyon bánja, hogy nem járt végigre a dolognak.”¹¹

⁷ K. L. almási földműves levele a *Megyei Tükör*nek. 1972. július 10-én jutott el Kakas Zoltánhoz.

⁸ Hete (ma Hetefejércse része, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye).

⁹ Bene (Kárpátalja, Beregszászi járás). Orosz nevén Добросиля.

¹⁰ Benét 1919-es katonai megszállást követően 1920-ban az ekkor létrehozott Csehszlovákiához csatolták, míg Hete Magyarországon maradt.

¹¹ LUBY Margit 1936, 78–79.

Irodalom

KAKAS Zoltán

- 2000 Krisztus lábanyoma (Felsőlemhény), in: *Beszélő kövek* (CD, multimédia szerkesztés: Bakó Mihály), Nemere Természetjáró Kör – Független Ökológiai Központ Alapítvány, Sepsiszentgyörgy–Budapest.
- 2005 Természetjárással a szórványért – Beszélgetés Kakas Zoltán néprajzkutatóval (Mózes László interjúja), *Háromszék*, 4579. sz., 2005. szept. 24.
- 2012 Szülőföldismeret, Bao-Bao tábor és az írott tojás – beszélgetés Kakas Zoltán néprajzkutatóval (Bíró Blanka interjúja), *Krónika*, 2012. ápr. 6.

KISGYÖRGY Zoltán

- 1979 Almás vára, *Megyei Tükör*, 2410. sz., 1979. okt. 20.

LUBY Margit

- 1936 *Bábalelte babona*, Magyar Könyvkiadó, Budapest, 1936.

MÓZES László

- 2008 Kép, táj – hatalmas csennel, *Háromszék*, 5436. sz., 2008. júl. 25.
- 2017 Léleknek való a díszkivilágítás, *Háromszék*, 8283. sz., 2017. dec. 23.
- 2022 A hont ismerő Kakas Zoltán, *Háromszék*, 9588. sz., 2022. szept. 29.

NAGY B. Sándor

- 2021 Ötvenéves honismereti mozgalom, *Háromszék*, 9304. sz., 2021. aug. 13.

ORBÁN Balázs

- 1869 *A Székelyföld leírása...*, III, Pest.

La semicentenarul unei căutări de comori

(Rezumat)

Zoltán Kakas (2 august 1942) comemorează o culegere de folclor de la Mereni (Kézdialmás), jud. Covasna, de acum 50 de ani. Luând urma pașilor Mântuitorului, rămași în piatră, folcloristul inspirat are șansa să găsească adevărate comori ale proceselor culturale: căutătorii de comori din cetatea medievală de la Mereni se dovedește să se fi mobilizat în urma unei povești folclorizate în zona Beregovo (Beregszász), la vreo 450 de km distanță. Zoltán Kakas, fără doar și poate, a împlinit vara aceasta tot 50 de ani. :) Dumnezeu să ni-l păstreze și să-l binecuvinteze!

The Semicentennial Commemoration of a Treasure Hunt

(Abstract)

Zoltán Kakas (2nd August 1942) reminisces about an old ethnographic field trip to Kézdialmás (Mereni, Covasna County), 50 years after the fact. Following the footprints of the Christ impressed into the very rock, the inspired folklorist might happen upon the veritable treasure of understanding some curious cultural processes: the treasure hunters searching the Medieval castle at Kézdialmás turn out to pursue a lead from a story that entered folklore someplace near Beregszász (Beregovo), a good 450 km away. Zoltán Kakas (there's no denying it!) has likewise turned but 50 this summer. :) Many happy returns to him!

1. ábra Kakas Zoltán az Almás vára 1972-ben begyűjtött kincskereső-történetét olvassa a romoknál
(Fotó: Gligor Zoltán, 1982. május 22.)

2. ábra A *Krisztus lábnyoma*, eredeti helyén, az Almás-várához közeli Komlósvápa alján, kissé oldalra dőlve a vízfenéken.
A kő ma az Avas-tetőn áll, az ötödik helyén. Elmozdításával és a rávésésekkel odalett egy egyedi tájérték,
egy olyan szakrális kisémlék, amelyet még akkor is tisztelhattünk, ha csak a környék falvainak hiedelmei „bizonyítják”,
hogy valaha erre járt az Úr Jézus (Fotó: Kakas Zoltán)